

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

11 בדצמבר 2024

1081

י' בכסלו התשפ"ה

עמוד

78 הצעת חוק המים (תיקון מס' 31) (תעריפים לדמי מים לחקלאות), התשפ"ה-2024

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת הכלכלה של הכנסת:

הצעת חוק המים (תיקון מס' 31) (תעריפים לדמי מים לחקלאות), התשפ"ה-2024*

- הוספת סעיף 112 ב-1. בחוק המים, התשי"ט-1959¹ (להלן - החוק העיקרי), אחרי סעיף 112 יבוא:
- "תעריפים לדמי מים לחקלאות
- (א) על אף האמור בסעיפים 111 ו-112, מועצת הרשות הממשלתית תקבע בכללים תעריפים לדמי מים המסופקים לחקלאות; ואולם, הוראות סעיף 112(ג) ו-(ד) יחולו, בשינויים המחויבים, על תעריפים כאמור.
- (ב) תעריפים כאמור בסעיף קטן (א) ייקבעו בהתבסס על רכיבי עלויות הקשורים לשימוש במים לחקלאות, ולעניין תעריף להספקת קולחים - כמפורט להלן:
- (1) ללא התחשבות בעלויות הטיפול בשפכים עד לרמת איכות המאפשרת השקיה חקלאית בלא מגבלות בהתאם להוראות לפי פקודת בריאות העם, 1940;

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל הוראות הדין ואמנות בין-לאומיות החלות על הזרמת מי שפכים לנחלים ולים, עלויות ההזרמה של מים אלה גבוהות מהעלויות הכרוכות בטיפול בהם למטרת השקיה חקלאית.

לאור חשיבותה של החקלאות בישראל לביטחון המזון ולהתמודדות עם בעיות בהספקת תוצרת חקלאית במצבי חירום, בפרט מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מוצע לקבוע הסדר ייעודי לעניין קביעת תעריפים לדמי מים למטרת חקלאות, שיתרום גם לטיפול יעיל בשפכים שמקורם במשקי הבית ובמפעלי תעשייה.

סעיף 1 מוצע לקבוע הוראות מיוחדות לעניין קביעת תעריפים לדמי מים לחקלאות ולהסמך את מועצת הרשות הממשלתית לקבוע בכללים תעריפים כאמור בהתבסס על רכיבי עלויות הקשורים לשימוש במים לחקלאות ובהתחשב בסוג המים.

תעריף להספקת קולחים לחקלאות, ובכלל זה קולחים שהם מי שפד"ן, ייקבע בהתאם לעיקרון שלפיו החקלאי לא ישלם על טיהור הקולחים עד לאיכות המאפשרת השקיה חקלאית בלא מגבלות, בהתאם להוראות לפי פקודת בריאות העם (טיהור שלישוני). מאחר שממילא יש צורך לטפל בשפכים עד לרמת הטיהור האמורה, ואף מעבר לכך, לשם הזרמתם לנחלים או לים. כמו כן, תעריף להספקת קולחים לחקלאות ייקבע בהפחתת העלויות הנוספות של הטיפול בשפכים והזרמתם לנחלים או לים אילו נדרש פינויים לנחלים או לים והם לא היו משמשים לחקלאות.

כללי סעיף 111 לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן - חוק המים), מחייב את מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב (להלן - מועצת הרשות הממשלתית) לקבוע כללים לחישוב עלות המים לפי עקרונות אחידים ולפי עקרון העלות בקשר להפקת המים, הולכתם והספקתם, לרבות ריבית, עלות הון ותשתיות. בקובעה את הכללים כאמור, על מועצת הרשות הממשלתית להביא בחשבון את ההשפעה של אזורים מסוימים ונתונים גאוגרפיים או טופוגרפיים על עלויות ההפקה, ההולכה או ההספקה של המים. לפי סעיף 112 לחוק המים, מועצת הרשות הממשלתית רשאית לקבוע בכללים תעריפים לדמי מים בין השאר לפי מטרות המים ולפי השימושים במים, בהתבסס על הכללים לעניין חישוב עלות המים שנקבעו לפי סעיף 111 כאמור וכן על פי עקרונות אחידים ארציים, נוסחאות לקביעת התעריפים ודרכי עדכון. מכוח סעיפים אלה קבעה מועצת הרשות הממשלתית כללים לחישוב עלות המים, ובהתבסס עליהם - כללים לעניין תעריפים שמשלמים צרכני המים, ובכלל זה תעריפים למטרת חקלאות.

קביעת התעריפים למטרת חקלאות בהתבסס על עלויות שאינן נוגעות רק לשימוש החקלאי במים הובילה לכך שעבור חקלאים רבים עלות המים גבוהה מדי והכדאיות הכלכלית של קיום גידולים חקלאיים שונים פוחתת. נוסף על כך, מי שפכים שעברו טיפול במיתקנים לטיהור מים יכולים לשמש למטרת השקיה חקלאית במקום שיוזמו לנחלים או לים, ואם ייעשה כן בהיקפים גדולים - ייחסכו העלויות הכרוכות בהזרמתם כאמור.

* הצעות חוק מס' 4472/25/פ (מספר פנימי: 2215643), 4473/25/פ (מספר פנימי: 2216305) ו-4640/25/פ (מספר פנימי: 2218838); הועברה לוועדה ביום כ' בסיוון התשפ"ד (26 ביוני 2024).

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התשפ"ד, עמ' 154.

- (2) בהפחתת עלויות לטיפול בשפכים אילו נדרש לפנותם לנחל או לים, לפי העניין, והם לא היו משמשים לחקלאות, ובכלל זה עלויות הזרמה לנחל או לים ועלויות טיפול נוסף במים, אם נדרש לפי דין, והכול אם יש עלויות כאמור.
- (ג) תעריפים כאמור בסעיף קטן (א) ייקבעו בהתחשב בין השאר בסוג המים.
- (ד) בכללים לפי סעיף קטן (א) תקבע מועצת הרשות הממשלתית הוראות לעניין עדכון התעריפים שנקבעו לפי סעיף זה.
- (ה) על אף האמור בסעיף קטן (א), בכללים לפי אותו סעיף קטן תקבע מועצת הרשות הממשלתית כי באזור שאין בו חלופת שימוש בקולחים, יהיה התעריף למים שפירים שווה לתעריף קולחים באיכות השקיה חקלאית בלא מגבלות.
- (ו) בסעיף זה –

”אזור שאין בו חלופת שימוש בקולחים” – אזור שאין בו חלופה של שימוש בקולחים משום שאין היתכנות להקמה או לפיתוח של תשתית מתאימה להולכת קולחים אליו, או מסיבות הידרולוגיות;

”קולחים” – לרבות קולחים שהוגדרו כמים שמקורם במכון שפכי גוש דן (שפד”ן), ברישיון שניתן לפי סעיף 23.

2. בתקופה של עשר שנים מיום תחילתו של חוק זה, תפעל הרשות הממשלתית למים ולביוב הוראות מעבר ליישום תוכנית אב שגיבשה למשק הקולחים, ובכלל זה לביצוע עבודות התשתית הנדרשות לשם הולכה והספקה של קולחים למטרת חקלאות על ידי בעלי רישיונות הספקה לפי החוק העיקרי הרשאים לספק קולחים למטרת חקלאות לפי תנאי רישיונותיהם.

ד ב ר י ה ס ב ר

חקלאי. מועצת הרשות הממשלתית תדווח לוועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לשנה ובמשך עשר השנים כאמור, על יישום הוראות התיקון המוצע ובכלל זה על ההתקדמות ביישום תוכנית האב בכל שנה.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון ועדת הכלכלה של הכנסת, בין השאר, בנושאים אלה:

– קביעת מתווה מדורג להפחתת תעריפי המים לחקלאות במשך חמש שנים מיום תחילתו של ההסדר המוצע, ובכלל זה בחינת האפשרות להחריג מתחולתו השקיה חקלאית במים שפירים לצורך גידולים חקלאיים מסוימים, לרבות גידולים חקלאיים המיועדים ליצוא;

– העלויות הנובעות מיישום ההסדר המוצע ומביצוע תוכנית האב שגיבשה הרשות הממשלתית למים ולביוב לפיתוח תשתיות להולכת קולחים למטרת השקיה חקלאית עד להשלמת ביצועה בתוך עשר שנים מיום תחילת ההסדר המוצע, והגורם שישא בעלויות כאמור;

– הקמת קרן ממשלתית שתיתן סיוע לחקלאים המגדלים גידולים מסוימים שלפי עמדת משרד החקלאות

מאחר שיש אזורים שבהם לא ניתן לעשות שימוש בקולחים משום שאין בהם תשתית מתאימה או מסיבות הידרולוגיות (למשל, סמיכות למי תהום), מוצע לקבוע כי התעריף למים שפירים המסופקים לחקלאות באזור שאין בו חלופת שימוש בקולחים יהיה שווה לתעריף קולחים בשאר אזורי הארץ. אזור שאין בו חלופת שימוש בקולחים יוגדר אזור שאין בו היתכנות להקמה או לפיתוח של תשתית מתאימה להולכת קולחים לאזור, אף אם תיושם בו תוכנית פיתוח, או מסיבות הידרולוגיות.

עוד מוצע להסמיך את המועצה לקבוע בכללים הסדר נפרד לעדכון התעריפים, שכן ההוראות המוצעות יחולו על אף ההוראות לעניין קביעת תעריפים החלות כיום.

סעיפים
2 ו-3 חקלאית ולהתמודד עם היעדר תשתית מתאימה לכך באזורים רבים, מוצע לחייב את הרשות הממשלתית למים ולביוב לפעול, בעשר השנים שלאחר כניסתו לתוקף של התיקון המוצע, ליישום תוכנית אב שגיבשה למשק הקולחים, הכוללת ביצוע של עבודות תשתית לשם הולכה והספקה של קולחים לאזורי גידול

- דיווח לכנסת 3. מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב תגיש לוועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לשנה במשך עשר שנים מיום תחילתו של חוק זה, דוח על יישום הוראות חוק זה, ובכלל זה ההתקדמות ההדרגתית ביישום התוכנית לפי סעיף 2.

ד ב ר י ה ס ב ר

- וביטחון המזון נחוצים לשם ביטחון המזון בישראל או מיועדים ליצוא; אם יוחלט על הקמת קרן כאמור, תקבע הממשלה את תקציבה ואת כללי פעולתה;
- הרחבת ההגדרה של אזור שאין בו חלופת שימוש בקולחים כך שתכלול גם אזור שבו הקצאת הקולחים לחקלאות נמוכה מ-50% מכלל הקצאת המים לחקלאות;
- קביעת היישובים שבתחומם נמצאים אזורים שאין בהם חלופה של שימוש בקולחים במסגרת תוספת לחוק המים, ומתן סמכות לשר האנרגיה והתשתיות לתקן בצו את התוספת האמורה;
- שינוי הרכבה של מועצת הרשות הממשלתית, ובכלל זה בחינת האפשרות להוסיף לה נציגים לעניין קביעת תעריפים לדמי מים לחקלאות;
- קביעת הסדר שלפיו מועצת הרשות הממשלתית תעביר את טיוטת הכללים שגיבשה לעניין תעריפי מים לחקלאות לוועדת הכלכלה של הכנסת וכן לשר החקלאות וביטחון המזון ושר האנרגיה והתשתיות, להערותיהם; אם הועברו הערותיו של גורם מהגורמים האמורים ומועצת הרשות החליטה שלא לקבלן - יובא העניין להכרעת הממשלה;
- אגודות מים לחקלאות והתעריפים שהן גובות מצרכני המים.

יוזמים: חברי הכנסת אלון שוסטר, משה גפני, מיכל מרים וולדיגר, רם בן ברק, ששון ששי גואטה, מטי צרפתי הרכבי, יגון אזולאי, נעמה לזימי, קטי קטריין שטרית, אליהו ברוכי, יצחק קרויזר, אלי דלל, שלום דנינו